

Eğitim Teknolojisi

kuram ve uygulama

Kış 2021

Cilt 11

Sayı 1

Winter 2021

Volume 11

Issue 1

Educational Technology

theory and practice

ISSN: 2147-1908

Editör Kurulu / Editorial Board*

Dr. Ana Paula Correia
Dr. Buket Akkoyunlu
Dr. Cem Çuhadar
Dr. Deniz Deryakulu
Dr. Deepak Subramony

Dr. Feza Orhan
Dr. H. Ferhan Odabaşı
Dr. Hafize Keser
Dr. Halil İbrahim Yalın
Dr. Hyo-Jeong So

Dr. Kyong Jee(Kj) Kim
Dr. Özcan Erkan Akgün
Dr. S. Sadi Seferoğlu
Dr. Sandie Waters
Dr. Servet Bayram

Dr. Şirin Karadeniz
Dr. Tolga Güyer
Dr. Trena Paulus
Dr. Yavuz Akpınar
Dr. Yun-Jo An

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order

Hakem Kurulu / Reviewers*

Dr. Adile Aşkim Kurt
Dr. Agah Tuğrul Korucu
Dr. Ahmet Çelik
Dr. Ahmet Naci Çoklar
Dr. Arif Altun
Dr. Aslıhan İstanbullu
Dr. Aslıhan Kocaman Karoğlu
Dr. Ayça Çebi
Dr. Ayfer Alper
Dr. Aynur Kolburan Geçer
Dr. Ayşegül Bakar Çörez
Dr. Arif Akçay
Dr. Bahar Baran
Dr. Barış Sezer
Dr. Beril Ceylan
Dr. Berrin Doğusoy
Dr. Betül Özaydın
Dr. Betül Yılmaz
Dr. Beyza Bayrak
Dr. Bilal Atasoy
Dr. Burcu Berikan
Dr. Canan Çolak
Dr. Çelebi Uluyol
Dr. Çiğdem Uz Bilgin
Dr. Demet Somuncuoğlu Özerbaş
Dr. Deniz Atal Köysüren
Dr. Deniz Mertkan Gezgin
Dr. Duygu Nazire Kaşıkçı
Dr. Ebru Kılıç Çakmak
Dr. Ebru Solmaz
Dr. Ekmel Çetin
Dr. Elif Buğra Kuzu Demir
Dr. Emine Aruğaslan
Dr. Emine Cabı
Dr. Emine Şendurur
Dr. Engin Kurşun
Dr. Erhan Güneş
Dr. Erinç Karataş
Dr. Erkan Çalışkan
Dr. Erkan Tekinarslan
Dr. Erman Yükseltürk

Dr. Erol Özçelik
Dr. Ertuğrul Usta
Dr. Esmâ Aybike Bayır
Dr. Esra Yecan
Dr. Ezgi Gün
Dr. Fatma Bayrak
Dr. Fatma Keskinlikç
Dr. Fatih Erkoç
Dr. Fezile Özdamlı
Dr. Figen Demirel Uzun
Dr. Filiz Kalelioğlu
Dr. Filiz Kuşkaya Mumcu
Dr. Funda Erdoğan
Dr. Gizem Karaoğlan Yılmaz
Dr. Gökçe Becit İşıçtürk
Dr. Gökhan Akçapınar
Dr. Gökhan Dağhan
Dr. Gül Özüdoğru
Dr. Gülhan Orhan Karsak
Dr. H. Ferhan Odabaşı
Dr. Hafize Keser
Dr. Hakan Tüzün
Dr. Halil Ersoy
Dr. Halil İbrahim Akyüz
Dr. Halil İbrahim Yalın
Dr. Halil Yurdugül
Dr. Hanife Çivril
Dr. Hasan Çakır
Dr. Hasan Karal
Dr. Hatice Durak
Dr. Hatice Sancar Tokmak
Dr. Hüseyin Bicen
Dr. Hüseyin Çakır
Dr. Hüseyin Özçınar
Dr. Hüseyin Uzunboylu
Dr. Işıl Kabakçı Yurdakul
Dr. İbrahim Arpacı
Dr. İlknur Resioğlu
Dr. Kadir Demir
Dr. Kerem Kılıçer
Dr. Kevser Hava

Dr. Levent Çetinkaya
Dr. Levent Durdu
Dr. M. Emre Sezgin
Dr. M. Fikret Gelibolu
Dr. Mehmet Akif Ocak
Dr. Mehmet Barış Horzum
Dr. Mehmet Kokoç
Dr. Mehmet Üçgül
Dr. Melih Engin
Dr. Melike Kavuk
Dr. Meltem Kurtoğlu
Dr. Muhittin Şahin
Dr. Mukaddes Erdem
Dr. Murat Akçayır
Dr. Mustafa Sarıtepeci
Dr. Mustafa Serkan Günbatar
Dr. Mustafa Yağcı
Dr. Mutlu Tahsin Üstündağ
Dr. Müge Adnan
Dr. Nadire Çavuş
Dr. Necmi Eşgi
Dr. Nezih Önal
Dr. Nuray Gedik
Dr. Nurettin Şimşek
Dr. Onur Dönmez
Dr. Ömer Faruk İslim
Dr. Ömer Faruk Ursavaş
Dr. Ömer Delialioğlu
Dr. Ömür Akdemir
Dr. Özcan Erkan Akgün
Dr. Özden Şahin İzmirli
Dr. Özgen Korkmaz
Dr. Özlem Baydaş
Dr. Özlem Çakır
Dr. Pınar Nuhoğlu Kibar
Dr. Polat Şendurur
Dr. Ramazan Yılmaz
Dr. Recep Çakır
Dr. Sabiha Yeni
Dr. Sacide Güzin Mazman

Dr. Salih Bardakçı
Dr. Sami Acar
Dr. Sami Şahin
Dr. Seher Özcan
Dr. Selay Arkün Kocadere
Dr. Selçuk Karaman
Dr. Selda Küçük
Dr. Serap Yetik
Dr. Serçin Karataş
Dr. Serdar Çiftçi
Dr. Serhat Kert
Dr. Serkan İzmirli
Dr. Serkan Şendağ
Dr. Serkan Yıldırım
Dr. Serpil Yalçınalp
Dr. Sibel Somyürek
Dr. Soner Yıldırım
Dr. Şafak Bayır
Dr. Şahin Gökçearslan
Dr. Şeyhmus Aydoğdu
Dr. Tarık Kışla
Dr. Tayfun Tanyeri
Dr. Tuğba Bahçekapılı
Dr. Turgay Alakurt
Dr. Türkan Karakuş
Dr. Tolga Güyer
Dr. Uğur Başarmak
Dr. Ümmühan Avcı Yücel
Dr. Ünal Çakıroğlu
Dr. Veyysel Demirel
Dr. Vildan Çevik
Dr. Volkan Kukul
Dr. Yalın Kılıç Türel
Dr. Yasemin Demirarslan Çevik
Dr. Yasemin Gülbahar
Dr. Yasemin Koçak Usluel
Dr. Yasın Yalçın
Dr. Yavuz Akbulut
Dr. Yusuf Levent Şahin
Dr. Yusuf Ziya Olpak
Dr. Yüksel Göktaş

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order.

İletişim Bilgileri / Contact Information

İnternet Adresi / Web: <http://dergipark.gov.tr/etku>
E-Posta / E-Mail: tguyer@gmail.com
Telefon / Phone: +90 (312) 202 17 38

Makale Geçmişi / Article History

Alındı/Received: 18.09.2020

Düzeltilme Alındı/Received in revised form: 18.01.2021

Kabul edildi/Accepted: 18.01.2021

UZAKTAN EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN BAKIŞ AÇISIYLA UZAKTAN EĞİTİM VE MOBİL ÖĞRENME

Bayram Gökbulut¹

Öz

Bu çalışmanın amacı, uzaktan eğitimde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim ve mobil öğrenmeye yönelik algıları ile hazırbulunuşluklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda nicel yöntemlerden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma 2017-2018 akademik yılı bahar döneminde uzaktan eğitim veren uluslararası bir üniversitede öğrenim gören üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ön lisans, lisans ve yüksek lisans yapan 358 üniversite öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerden veriler çevrimiçi olarak iki adet ölçme aracı ile toplanmıştır. Bunlar Uzaktan Eğitim Algı Ölçeği ve Mobil Öğrenmeye Karşı Hazırbulunuşluk Ölçeği'dir. Elde edilen verilerin analizinde, betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t-testi, Mann Whitney U-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bu ölçeklerden elde edilen veriler ile cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi (ön lisans, lisans, yüksek lisans) değişkenlerine göre farklar araştırılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitime yönelik algı ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algı düzeyi orta düzey iken, mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeyleri yüksek düzey olarak bulunmuştur. Cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi değişkenine göre uzaktan eğitime yönelik algı ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: uzaktan eğitim; mobil öğrenme; e-öğrenme.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, bayramgokbulut@hotmail.com, orcid/0000-0002-7218-5900

DISTANCE EDUCATION AND MOBILE LEARNING FROM THE PERSPECTIVE OF DISTANCE EDUCATION STUDENTS

Abstract

The aim of this study is to examine the perceptions and readiness of students studying in distance education towards distance education and mobile learning in terms of various variables. For this purpose, survey model was used among quantitative methods. The research was carried out with university students studying at an international university providing distance education in the spring semester of the 2017-218 academic year. 358 university students studying at associate degree, undergraduate and graduate degrees participated in the research. Data from students were collected online with two measurement tools. These are Distance Education Perception Scale and Mobile Learning Readiness Scale. Descriptive statistics, independent samples t-test, Mann Whitney u-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were used in the analysis of the data obtained. With the data obtained from these scales, the differences were investigated according to the variables of gender, age and education level (associate degree, undergraduate, graduate). In addition, the relationship between perception towards distance education and readiness for mobile learning was examined. As a result of the research, while the perception level of university students towards distance education was medium, their level of readiness for mobile learning was found to be high. No significant difference was found between male and female university students in terms of gender, age and education level variables. In the study, a moderate positive relationship was found between university students' perceptions of distance education and their readiness for mobile learning.

Keywords: distance Learning; mobile learning; e-learning.

Summary

The current coronavirus (COVID-19) epidemic has adversely affected the field of education as well as human health. Around 63 million teachers and 1.5 billion students worldwide were affected by the pandemic (UNESCO, 2020). Due to the epidemic, educators applied for distance education. The concept of distance education has changed with the effect of technology today. Concepts such as distance learning, internet-based learning, e-learning, internet-based learning, open education, open education, virtual learning, network-based learning, tele-learning, computer-based learning have been used instead of distance education (Moore & Kearsley, 2005; Aydemir, 2018). In recent years, technological developments in mobile device technology, providing access to information from anywhere and anytime have brought the concept of mobile learning to the fore.

In this study, it has been tried to reveal the perceptions of associate degree, undergraduate and graduate students about distance education and mobile learning. For this purpose, answers to the following questions were sought.

Distance education (associate degree, undergraduate and graduate) students;

- What are their perception levels towards distance education and their readiness to mobile learning?

- Is there a significant difference between their perception levels towards distance education and their readiness to mobile learning and their gender?
- Is there a significant difference between their perception levels towards distance education and their readiness to mobile learning and their ages?
- Is there a relationship between perception levels towards distance education and their readiness for mobile learning?

In the study, the difference between the readiness and perception levels of distance education students for m-learning according to gender, age and education level and the relationship between m-learning and distance education perception levels were investigated.

The sample of the study is 358 distance education students. Data were collected using Google forms.

Two measurement tools were used in the study. These measurement tools are Distance Education Perception Scale and m-Learning Readiness Scale.

The Distance Education Perception Scale used in the study was developed by Gök (2011) and consists of 21 items and 3 factors.

The second measurement tool used in the study, the Mobile Learning Readiness Scale Lin et al. (2016) and adapted to Turkish by Gökçeaslan, Solmaz and Kukul (2016).

Descriptive statistics were used to determine distance education students' perceptions of distance education and their level of m-learning readiness. Independent samples t-test was applied to determine whether there is a significant difference according to gender. One-way analysis of variance (ANOVA) was conducted to determine the difference between students' ages and education levels.

As a result of the research, it was seen that students' perception towards distance education was at a medium level. It has been concluded that there is a medium level in Perception of Basic Perspective and Planning Sub-factors of Education Teaching, and a high level in Access to Resources. When the average values of the results obtained as medium level are examined, it is seen that they are close to the high level of perception.

In the study, when the readiness levels of distance education students for mobile learning were examined, it was seen that the readiness levels of students for mobile learning were high in the scale and its sub-factors.

In the study, no significant difference was found in students' perceptions of distance education and their readiness for mobile learning by gender. According to this result, it can be said that the perceptions of distance education students and their readiness towards mobile learning are at the same level between male and female students.

In the study, no significant difference was found in students' perceptions of distance education and their readiness for m-learning according to age. According to this result, it can be said that the perception of distance education and the level of readiness for mobile learning of associate, undergraduate and graduate students studying in distance education do not change according to the age of the students.

In the study, no significant difference was found between students' perceptions of distance education and their readiness towards m-learning according to their education levels (associate degree, undergraduate, graduate).

In the study, it was observed that there is a high level relationship between students' perceptions of distance education and its sub-factors. Similarly, it has been observed that there is a high level of relationship between readiness for mobile learning and its sub-factors. When the relationship between perception towards distance education and readiness for mobile learning is examined, it is seen that there is a moderate positive relationship.

Giriş

Günümüzde yaşanan koronavirüs (COVID-19) salgını, insan sağlığının yanında eğitim alanını da olumsuz etkilemiş, salgından 63 milyon öğretmen ve 1.5 milyar öğrenci etkilenmiştir (UNESCO, 2020). Salgın nedeniyle kısıtlamalarla karşı karşıya kalan eğitim camiası çözüm olarak uzaktan eğitime başvurmuştur. Hayat boyu öğrenmenin bir parçası ve örgün eğitimin alternatifi olarak görülen uzaktan eğitim, salgın öncesinde de pek çok ülke, kurum ve kuruluş tarafından kullanılmaktaydı. Örneğin Amerika'da 2015 yılında 6 milyondan fazla öğrencinin uzaktan eğitim aldığı bilinmektedir (Allen & Seaman, 2017).

Geçmiş 1800'lü yıllara kadar giden uzaktan eğitim, ilk olarak 1840'lı yıllarda mektupla öğretimle başlamıştır (Moore & Kearsley, 2005). 1920'li yıllarda BBC (British Broadcasting Corporation), okullar için eğitsel radyo eğitimleri ile uzaktan eğitimler vermiştir. 1960'lı yıllarda televizyon üzerinden yapılan uzaktan eğitimler, 1969 da ise BBC ve İngiliz hükümetinin desteği ile üniversite düzeyinde radyo ve televizyon yayınları ile ders anlatımları devam etmiştir (Bates, 2015). Uzaktan eğitim, mekân olarak birbirinden uzakta bulunan bireylerin teknolojik araçlar ve uygulamalarla bilgilerin sunulduğu, zaman ve mekan esnekliğinin sağlandığı, iletişim ve etkileşimin kurulduğu eğitim-öğretim sistemi olarak tanımlanmaktadır (Aydemir, 2018). Diğer bir ifadeyle, farklı yerlerde bulunan öğrenme grupları, kaynaklar ve öğretmenleri telekomünikasyon sistemlerini kullanarak bir araya getirildiği örgün eğitim sistemidir (Schlosser & Simonson, 2002, p. 4). Uzaktan eğitim öğrenci ile öğretmenin farklı yerlerde bulunduğu, senkron veya asenkron olarak birden fazla teknoloji kullanılarak verilen eğitim olup, burada kullanılan teknolojiler: İnternet; açık yayınlar, kapalı devre, kablo, mikrodalga, geniş bant hatları, fiber optik, uydu veya kablosuz iletişim cihazları üzerinden tek yönlü ve iki yönlü iletim araçlarından oluşmaktadır (Allen & Seaman, 2017). Schlosser ve Simonson, (2002)'e göre uzaktan eğitim, yüzyüze ve diğer eğitim yöntem ve tekniklerin birlikte kullanılabilirdiği, öğretici ve öğretmenin fiziki olarak ayrı mekânlarda bulunduğu eğitimdir.

Geçmişten günümüze gelen süreç içerisinde teknolojik gelişmeler, uygulanan yöntemlere bağlı olarak uzaktan eğitim kavramında da çeşitlilikler görülmüştür. Uzaktan öğrenme, internet temelli öğrenme, e-öğrenme, internete dayalı öğrenme, açık öğretim, açık eğitim, sanal öğrenme, ağ tabanlı öğrenme, tele öğrenme, bilgisayar tabanlı öğrenme gibi kavramlar uzaktan eğitim kavramı yerine kullanılmıştır (Moore & Kearsley, 2005; Aydemir, 2018). Son yıllarda ise mobil cihaz teknolojisinde yaşanan teknolojik gelişmeler, her yerden ve her zaman bilgiye erişim imkânı sunması mobil öğrenme kavramını ön plana çıkartmıştır.

Teknolojideki hızlı gelişmeler ve kablosuz kullanım özellikleri ile mobil cihazlar (akıllı telefonlar, dizüstü bilgisayarlar, avuç içi bilgisayarlar, tabletler) hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Mobil cihazların hayatımızın içerisinde bu kadar yer almasında, bu cihazlar ile herhangi bir yerden internete ulaşma imkânı bulunması ve bir bilgisayar ile yapılabilecek işleri yapabilme özelliklerine sahip olmaları etkili olmuştur (Chóliz, Pinto, Phansalkar, Corr, Mujjahid, Flores, & Barrientos, 2016). Bu nedenle mobil cihazlar, masaüstü bilgisayarların

yerini almaya başlamıştır (Alfawareh & Jusoh, 2014; Thomée, Härenstam & Hagberg, 2011). Dünyada kullanıcı sayısı hızla artan mobil telefon kullanıcı sayısı günümüzde 5.19 milyar kişiye ulaşmıştır (We Are Social, 2020). Mobil teknolojiler ve kullanıcı sayısının artması ile birlikte e-öğrenme ve mobil öğrenme kavramları ortaya çıkarmıştır (Zawacki-Richter, Brown & Delpont, 2007). Clark and Mayer (2008) göre e-öğrenme; kişilerin bilgi ve becerilerini geliştirmek, öğrenmelerine destek olmak, kurumsal performanslarını artırmak amacıyla bilgisayar, internet yada intraneti senkron ya da asenkron kullanarak gerçekleştirilen eğitim faaliyetidir. Mobil öğrenme uzaktan eğitimin altında yer alan bir kavramdır (Moore & Kearsley, 2005). Mobil öğrenme için m-öğrenme, her yerde öğrenme, kişiselleştirilmiş öğrenme, hareketli iken öğrenme gibi tanımlar kullanılmaktadır (Mehdipour & Zerehkafi, 2013). Mobil öğrenme, mobil cihazlar ve kablosuz ağ aracılığı ile öğrenme ağlarına girilmesi (Seppälä & Alamäki, 2003), öğretme ve öğrenmenin desteklenmesidir (Mehdipour & Zerehkafi, 2013). Mobil öğrenme öğrenenlere zamandan bağımsız her yerde ve her zaman bilgiye erişme imkânı sunarak eğitimde fırsat eşitliği sağlamaktadır (Bulun, Gülnar & Güran, 2004; Oran & Karadeniz, 2007). Mobil öğrenme e-öğrenme altında yer alan bir kavram olarak tanımlanabilir. Mobil öğrenme yeni nesil uzaktan eğitim olup, geleneksel e-öğrenmenin geliştirilmiş halidir (Zawacki-Richter, Brown & Delpont, 2007).

Uzaktan eğitim ya da mobil öğrenme kişilere pek çok avantajlar sunmaktadır. Simonson, Schlosser ve Orellana (2011)'a göre, uzaktan eğitim yüz yüze eğitim kadar etkili bir eğitim modelidir. Bu model sayesinde yetişkinlere eğitimleri için ikinci bir şans tanınmaktadır (Guri-Rosenblit, 2005). Kaliteli sunulan bir uzaktan eğitim faaliyeti esnek çalışma zorunluluğu bulunan öğrencilerin gereksinimlerine cevap veren oldukça başarılı bir sistemdir (Bates, 2015, p. 350). Uzaktan eğitim kendilerini asıl mesleklerinin haricinde farklı alanlarda geliştirmek isteyenler için ikinci bir fırsat ve eğitim eşitliği sağlamaktadır (Gökbulut, 2020). Mobil cihazlar, bilgiye ihtiyaç duyulduğu anda erişme imkânı, farkında olmadan öğrenme, zamandan ve mekândan bağımsız öğrenme ve hayat boyu öğrenme gibi avantajlar sunmaktadır (Bulun, Gülnar & Güran, 2004). Mobil öğrenme işbirlikçi ve aktif öğrenmeyi katkı sağlamakta olup, yeni nesil uzaktan eğitim modeli olma potansiyeline sahiptir (Zawacki-Richter, Brown & Delpont, 2007).

Uzaktan eğitim ve mobil öğrenme kavramları çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılmaktadır (Moore & Kearsley, 2005; Aydemir, 2018). Uzaktan eğitim genellikle bir işte çalışan, lisans ve yüksek lisans yapmak isteyen kişiler tarafından tercih edilen bir öğrenme yöntemidir (Bates, 2015, 350; Koper, 2014). Her iki öğrenme modelinde yer alan öğrencilerin öğrenme motivasyonları ve öğrenmeye karşı iyimser tutumları, yüz yüze eğitim alan öğrencilerden daha yüksektir (Simonson, Schlosser & Orellana, 2011). Öğrenciler arasındaki ön bilgi düzeylerinde ise farklılıklar bulunmakta olup (Gülbahar, 2019), bu yöntemler öğrencilere kendi öğrenme hızlarında eğitim alma fırsatı sunmaktadır. Geleneksel sınıf öğrenmesinden farklı olarak, özel öğretme ve öğrenme sistemlerine ihtiyaç vardır (Kang, 2009). Bu sistemde öğrenenlerin cinsiyet, yaş, etnik köken, kendi kendine çevrimiçi öğrenme becerisi ve geçmişten gelen önyargıları da göz önünde bulundurulmalıdır (Muilenburg & Berge, 2005). Eğitimin kalitesini ve etkililiğinde ise tasarım ve planlama önemli rol oynamaktadır (Simonson, Schlosser & Orellana, 2011). Kalitenin artmasında sadece ileri teknoloji veya alt yapısı yeterli değildir. Aynı zamanda eğitimcinin işbirlikçi öğrenme becerisi ve etkinlik geliştirme becerisi de etkili olmaktadır (Lerra, 2010).

Uzaktan eğitimin geçmişi yüz yıl öncelerine dayanmakta iken, mobil öğrenme kavramı uzaktan eğitim kavramına göre çok daha yeni bir kavramdır. Uzaktan eğitim için gerekli teknik

alt yapı ve eğitim materyalleri mobil öğrenmeye göre farklılıklar bulunmaktadır. Bu da mobil uygulamalarda online derslere katılımlarda bir takım zorluklar yaşanmasına neden olmaktadır. Mobil cihazların ekranlarının küçük olması nedeniyle mesaj yazamama, cihazların işletim sistemlerinden kaynaklı problemler, eğitim içeriklerinin mobil cihazlara uygun olmayışı gibi problemler sayılabilir (Gökbulut, 2020). Mobil cihazlar aracılığıyla gerçekleştirilen mobil öğrenme faaliyetleri bir takım avantajların yanında bazı dezavantajları da beraberinde getirmektedir. Bu durum öğrencilerin uzaktan eğitim ve mobil öğrenmeye karşı algı düzeylerini olumlu ya da olumsuz etkileyebilir. Uzaktan eğitim sistemine kayıtlı öğrencilerin bu durum hakkındaki görüşleri alanyazına katkı sağlayabilir. Çünkü bu öğrenciler uzaktan eğitim ve mobil öğrenme sistemlerini kullanan bireylerdir.

Yapılan bu çalışma ile uzaktan eğitim yöntemi ile eğitim alan ön lisans, lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim ve mobil öğrenme hakkındaki algıları ve hazırbulunuşluk düzeyleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

Uzaktan eğitim (ön lisans, lisans ve yüksek lisans) öğrencilerinin;

- Uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşlukları hangi düzeydedir?
- Uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşlukları düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
- Mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşlukları düzeyleri yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
- Uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşlukları arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, uzaktan eğitim öğrencilerinin m-öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk ve uzaktan eğitime karşı algı düzeylerinin cinsiyet, yaş ve öğrenim düzeyine göre aralarındaki fark ile m-öğrenme ile uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmada betimleyici ve ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır (Fraenkel ve Wallen, 2005). Tekil tarama modeli ile m-öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk ve uzaktan eğitime karşı algı düzeyleri betimlenmiştir. İki ya da daha fazla değişken arasındaki değişimin belirlenmesi amacıyla kullanılan ilişkisel tarama modeli ile (Karasar, 2017), uzaktan eğitim öğrencilerinin m-öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk ve uzaktan eğitime karşı algı düzeylerinin cinsiyet, yaş ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre aralarındaki farklar incelenmiştir. Spearman Korelasyon Katsayısı (r) ile uzaktan eğitim öğrencilerinin m-öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk ve uzaktan eğitime karşı algı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ahmet Yesevi Üniversitesi uzaktan eğitim programına kayıtlı önlisans, lisans ve yüksek lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veriler üniversite yönetiminden alınan izin ile öğrencilere gönderilen Google formlar aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmada veriler, 2017-2018 akademik yılında 358 uzaktan eğitim öğrencisinden elde edilmiştir. Araştırmaya katılan uzaktan eğitim öğrencilerinin demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Demografik Bilgileri

		N	%
Cinsiyet	Erkek	279	77.9
	Kadın	79	22.1
Yaş	17-27 arası	28	7.8
	28-37 arası	188	52.5
	38-47 arası	109	30.4
	48 ve yukarı	33	9.2
Öğrenim Düzeyi	Ön lisans	16	4.5
	Lisans	103	28.8
	Yüksek Lisans	239	66.8
Toplam		358	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki adet ölçme aracı kullanılmıştır. Bu ölçme araçları *Uzaktan Eğitim Algı Ölçeği* ve *m-Öğrenme Hazırbulunuşluk Ölçeği*’dir.

Araştırmada kullanılan *Uzaktan Eğitim Algı Ölçeği*, Gök (2011) tarafından geliştirilmiş olup, 21 madde ve 3 faktörden oluşmaktadır. Birinci faktör *Temel Bakışa İlişkin Algı* 10 madde, ikinci faktör *Kaynaklara Erişim* 6 madde, üçüncü faktör *Eğitim Öğretimi Planlama* 5 maddeden oluşmaktadır. 5’li likert yapısında olan ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek 105 puandır. Ölçekten alınan puanların yorumlanmasında alınan puanlar 3 eşit parçaya bölünerek “Düşük”, “Orta” ve “Yüksek” olmak üzere 3 seviye tanımlanmıştır. Temel Bakışa İlişkin Algı faktörü altında 10 madde bulunmakta olup bu faktörden alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek 50 puandır. 10-23,33 arası Düşük, 23,34-36,77 arası Orta, 36,78-50 arası ise Yüksek seviyedir. İkinci faktör olan Kaynaklara Erişim faktöründe 6 madde yer almakta olup en düşük 6 puan, en yüksek ise 30 puan alınabilmektedir. 6-14 puan arası Düşük, 14,01-22 arası Orta, 22,01-30 arası ise Yüksek seviyedir. Eğitim Öğretimi Planlama faktörü altında 5 madde yer almakta olup, en düşük 5 puan, en yüksek ise 25 puan alınabilmektedir. 5-11,66 puan arası Düşük, 11,67-18,32 puan arası “Orta”, 18,33-25 puan arası ise Yüksek seviyededir. Ölçek genelinde ise alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek 105 puandır. 21-49 puan arası Düşük, 49,01-77 arası Orta, 77,01-105 arası ise yüksek seviyededir. Ölçeğin geneli için iç tutarlılık katsayısı Cronbach’s alpha =.91, alt faktörler için sırasıyla Cronbach’s alpha değerleri .91, .81 ve .80 şeklindedir. Araştırma verilerinden elde edilen Cronbach’s alpha değerleri ise ölçek genelinde .92, alt faktörlerde sırasıyla .90, .82 ve .80 şeklinde elde edilmiştir.

Araştırmada kullanılan ikinci ölçme aracı olan Mobil Öğrenme Hazırbulunuşluk Ölçeği Lin ve ark. (2016) tarafından geliştirilmiş olup, Türkçe’ye uyarlaması Gökçeaslan, Solmaz ve Kukul

(2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 7'li likert yapısında olup, 17 maddeden oluşan ölçek üç faktörlü (Öz yeterlilik, iyimserlik, kendi kendine öğrenme) yapıya sahiptir. Ölçekten elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ortalama 1.00-3.00 arası Düşük, 3.01-5.00 arası Orta, 5.01-7.00 arası ise Yüksek düzey olarak yorumlanmıştır. Croanbach alpha katsayıları sırasıyla; .93, öz yeterlik alt boyutu için .90, iyimserlik alt boyutu için .91 ve kendi kendine öğrenme alt boyutu için .91 olarak belirlenmiştir.

Araştırma verilerinden elde edilen Cronbach's alpha değerleri ise ölçek genelinde .96, alt faktörlerde sırasıyla .95, .92 ve .91 şeklinde elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları ve m-öğrenme hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesinde betimsel istatistikler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla her iki ölçeğin Kolmogorow-Smirnov test sonuçları incelendiğinde ($p < 0.05$) olduğu görülmüştür. Normal dağılıma karar verilmesinde kullanılan diğer bir yöntem olan Skewness-Kurtosis test sonuçları incelenmiştir. Analiz sonucunda uzaktan eğitime yönelik algı ölçeğinden elde edilen Skewness=-0.56 ve Kurtosis=1.17 arasında değer aldığı görülmüştür. M-öğrenme hazırbulunuşluk ölçeğinden elde edilen Skewness=-1.37 ve Kurtosis=2.27 arasında değer aldığı görülmüştür. Tabachnick ve Fidell (2013) göre Skewness ve Kurtosis değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olduğunda verilerin normal dağıldığını varsaymaktadır. Buna göre uzaktan eğitime yönelik algı ölçeğinden elde edilen verilerin normal dağıldığı kabul edilerek parametrik testler, m-öğrenme hazırbulunuşluk ölçeğinden elde edilen verilerin normal dağılmadığı kabul edilerek none parametrik test uygulanmasına karar verilmiştir.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algılarının cinsiyete göre anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla bağımsız örneklem t-testi, m-öğrenme hazırbulunuşluk düzeyleri arasında farkın belirlenmesi için Many Whitney-U testi uygulanmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları ve m-öğrenme hazırbulunuşluk düzeylerinin yaş ve öğretim düzeyleri arasındaki farkın belirlenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Verilerin analizinde SPSS.21 paket programı kullanılmıştır. Araştırma hipotezleri 0.95 güven aralığında ($p = 0.05$) yorumlanmıştır.

Bulgular

Uzaktan eğitim algı ölçeğinden elde edilen betimleyici istatistikler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Algı Düzeyleri Aritmetik Ortalamaları

Faktör	N	Minimum	Maksimum	\bar{X}	Ss	Düzye
Temel Bakışa İlişkin Algı	358	10	50	36.34	7.89	Orta
Kaynaklara Erişim	358	6	30	22.25	4.22	Yüksek
Eğitim Öğretimi Planlama	358	5	25	16.98	3.83	Orta
Toplam	358	21	105	75.58	13.72	Orta

Tablo 2 incelendiğinde ölçekten elde edilen puanların aritmetik ortalamasına göre, Temel Bakışa İlişkin Algı ($\bar{X}=36.34$) ortalama ile orta düzey, Kaynaklara Erişim ($\bar{X}=22.25$) ortalama ile yüksek düzey, Eğitim Öğretimi Planlama ($\bar{X}=16.98$) ortalama ile orta düzey ve Ölçek genelinde ($\bar{X}=78.58$) ortalama ile orta düzey oldukları görülmektedir.

M-öğrenme hazırbulunuşluk ölçeğinden elde edilen betimleyici istatistikler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin M-öğrenme Hazır Bulunuşluluk Düzeyleri Aritmetik Ortalamaları

Faktör	N	Minimum	Maksimum	\bar{X}	Ss	Düzye
Öz-yeterlilik	358	1.00	7.00	6.08	1.04	Yüksek
İyimserlik	358	1.00	7.00	5.94	1.10	Yüksek
Kendi kendine öğrenme	358	1.25	7.00	6.00	1.06	Yüksek
Toplam	358	1.18	7.00	6.00	.96	Yüksek

Tablo 3 incelendiğinde ölçekten elde edilen puanların aritmetik ortalamasına göre, Öz-yeterlilik faktöründe ($\bar{X}=6.08$) ortalama ile orta yüksek düzey, İyimserlik faktöründe ($\bar{X}=5.94$) ortalama ile yüksek düzey, Kendi Kendine Öğrenme faktörü ($\bar{X}=6.00$) ortalama ile yüksek düzey ve ölçek genelinde ($\bar{X}=6.00$) ortalama ile yüksek düzey oldukları görülmektedir.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri ile alt faktörleri arasındaki bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet Göre Uzaktan Eğitim Algı Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

		N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Temel Bakışa İlişkin Algı	Erkek	279	36.44	8.08	356	0.44	.65
	Kadın	79	36.00	7.22			
Kaynaklara Erişim	Erkek	279	22.05	4.47	356	-1.69	.09
	Kadın	79	22.96	3.09			
Eğitim Öğretimi Planlama	Erkek	279	16.83	3.94	356	-1.35	.17
	Kadın	79	17.49	3.35			
Toplam	Erkek	279	75.33	14.34	356	-0.61	.52
	Kadın	79	76.45	11.30			

Uzaktan eğitim algı ölçeği ve alt faktörlerinin cinsiyet değişkenine göre aralarındaki farka dair Tablo 4 incelendiğinde; Temel Bakışa İlişkin Algı [$t(356)=0.65$; $p>.05$], Kaynaklara Erişim [$t(356)=-0.09$; $p>.05$], Eğitim Öğretimi Planlama [$t(356)=0.17$; $p>.05$] faktörlerinde ve ölçek genelinde [$t(356)=0.52$; $p>.05$] cinsiyete göre anlamlı bir farka rastlanılmamıştır.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin cinsiyetlerine göre m-öğrenme hazırbulunuşluk düzeyleri ile alt faktörleri arasındaki Many Whitney-U testi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Cinsiyet Göre M-öğrenme Hazır Bulunuşluluk Puanlarına İlişkin Many Whitney-U Sonuçları

		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öz yeterlilik	Erkek	279	181.27	50574	10526	.53
	Kadın	79	173.25	13686		
İyimserlik	Erkek	279	183.04	51067	10033	.22
	Kadın	79	167.01	13193		
Kendi Kendine Öğrenme	Erkek	279	181.18	50550	10550	.55
	Kadın	79	173.55	13710		
Toplam	Erkek	279	182.76	50990	10110	.26
	Kadın	79	167.98	13270		

M-öğrenme hazırbulunuşluk ölçeği ve alt faktörlerinin cinsiyet değişkenine göre aralarındaki farka dair Tablo 5 incelendiğinde; Özyeterlik [$U=10526$; $p>.05$], İyimserlik [$U=10033$; $p>.05$], Kendi Kendine Öğrenme [$U=10110$; $p>.05$] faktörlerinde ve ölçek genelinde [$U=10110$; $p>.05$] cinsiyete göre anlamlı bir farka rastlanılmamıştır.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim algı düzeylerinin yaşa göre fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış olup, test sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Yaşları İle Uzaktan Eğitim Algı Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	N	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
18-27 yaş	28	74.85	Gruplararası	34.55	3	11.51	.061	.98
28-37 yaş	188	75.44	Gruplariçi	67240.60	354	189.94		
38-47 yaş	109	75.86	Toplam	67275.15	357			
48 ve üstü	33	76.06						
Toplam	358	75.58						

Tablo 6 incelendiğinde uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim algı düzeylerinin yaşlarına göre anlamlı farka [$F(3,354) = .061$, $p>.05$] rastlanılmamıştır.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin m-öğrenme hazırbulunuşluk düzeylerinin yaşa göre fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış olup, test sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Yaşları İle M-öğrenme Hazırbulunuşluk Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	N	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
18-27 yaş	28	5.83	Gruplararası	.973	3	.324	.349	.79
28-37 yaş	188	6.02	Gruplarıçi	328.83	354	.929		
38-47 yaş	109	6.03	Toplam	329.80	357			
48 ve üstü	33	5.99						
Toplam	358	6.00						

Tablo 7 incelendiğinde uzaktan eğitim öğrencilerinin m-öğrenme hazırbulunuşluk düzeylerinin yaşlarına göre anlamlı farka [$F(3,354) = .349, p>.05$] rastlanılmamıştır.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim algı düzeylerinin öğrenim düzeyine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış olup, test sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Öğrenim Düzeyleri İle Uzaktan Eğitim Algı Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	N	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Ön lisans	16	76.87	Gruplararası	39.24	2	19.62	.104	.90
Lisans	103	75.79	Gruplarıçi	67235.90	355	189.39		
Yüksek lisans	259	75.40	Toplam	67275.15	357			
Toplam	358	75.58						

Tablo 8 incelendiğinde uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitim algı düzeylerinin öğrenim düzeylerine göre anlamlı farka [$F(2,355) = .090, p>.05$] rastlanılmamıştır.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin m-öğrenme hazırbulunuşluk düzeylerinin öğrenim düzeylerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış olup, test sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Öğrenim Düzeyleri İle M-öğrenme Hazırbulunuşluk Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	N	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Ön lisans	16	6.21	Gruplararası	1.642	2	.821	.888	.41
Lisans	103	5.92	Gruplarıçi	328.164	355	.924		
Yüksek lisans	259	6.03	Toplam	329.806	357			
Toplam	358	6.00						

Tablo 9 incelendiğinde uzaktan eğitim öğrencilerinin m-öğrenme hazırbulunuşluk düzeylerinin öğrenim düzeylerine göre anlamlı farka [$F(2,355) = .888, p>.05$] rastlanılmamıştır.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algı düzeyleri ile m-öğrenme hazırbulunuşlukları ve alt faktörleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla hesaplanan Spearman Korelasyon Katsayıları Tablo 10'da verilmiştir. Veriler normal dağılmadığından araştırmada Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır. Faktörler arasındaki korelasyon değerleri yorumlanırken mutlak değer olarak, 0.70-1.00 arasında olması yüksek; 0.70-0.30 arasında olması orta; 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzey bir ilişki olarak değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, Akgün, Demirel, Karadeniz & Kılıç-Çakmak, 2012).

Tablo 10. Uzaktan Eğitime Yönelik Algı Düzeyleri İle M-öğrenme Hazırbulunuşlukları Arasındaki Korelasyon Katsayısı Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8
Temel Bakışa İlişkin Algı	1.00							
Kaynaklara Erişim	.54*	1.00						
Eğitim Öğretimi Planlama	.52*	.55*	1.00					
Uzaktan eğitime yönelik algı (Genel)	.89*	.77*	.76*	1.00				
Öz yeterlilik	.23*	.19*	.23*	.25*	1.00			
İyimserlik	.46*	.30*	.39*	.48*	.68*	1.00		
Kendi Kendine Öğrenme	.32*	.26*	.29*	.35*	.62*	.71*	1.00	
M-öğrenme hazırbulunuşluk (Genel)	.40*	.30*	.36*	.43*	.85*	.92*	.85*	1.00

* $p<0.01$

Tablo 10 incelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Algı ile alt faktörleri olan Temel Bakışa İlişkin Algı arasında ($r=.89; p<.01$) yüksek düzey, Kaynaklara Erişim arasında ($r=.77; p<.01$) yüksek düzey, Eğitim Öğretimi Planlama arasında ($r=.76; p<.01$) yüksek düzey ilişki bulunmuştur.

M-öğrenme Hazırbulunuşluk ile alt faktörleri Öz-yeterlilik arasında ($r=.85; p<.01$) yüksek düzey, İyimserlik arasında ($r=.92; p<.01$) yüksek düzey, Kendi Kendine Öğrenme arasında ($r=.85; p<.01$) yüksek düzey ilişki bulunmuştur.

M-öğrenme Hazırbulunuşluk ile Uzaktan Eğitime Yönelik Algı arasında ($r=.43; p<.01$) orta düzey bir ilişki bulunmuştur. Ölçeklere ait alt faktörlerin tamamında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır.

Sonuçlar

Yapılan araştırmada uzaktan eğitim aracılığı ile eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları ile mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeylerinin cinsiyet, yaş ve öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında uzaktan eğitime yönelik algı ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitime karşı algılarının genelde orta düzeyde oldukları, Temel Bakışa İlişkin Algı ve Eğitim Öğretimi Planlama alt faktörlerinde orta düzey

iken Kaynaklara Erişim faktöründe yüksek düzey olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Orta düzey olarak elde edilen sonuçların ortalama değerleri incelendiğinde yüksek algı düzeyine yakın oldukları görülmektedir. Araştırma bulgusunu destekler yönde pedagojik formasyon öğrencileri ile yapılan çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime karşı orta düzeyde bir tutuma sahip oldukları görülmüştür (Yıldız, 2016). Araştırma bulgunun tersine öğretmen adaylarına yönelik yapılan çalışmada uzaktan eğitime yönelik algılarının kararsız düzeyde olduğu bulgusu elde edilmiştir (Yenilmez, Turğut ve Nalbağ, 2017). Yine öğretmen adayları ile yürütülen, web tabanlı öğretime yönelik tutumlarının araştırıldığı çalışmada kararsız düzeyde oldukları görülmüştür (Durmuş, Alparslan ve Bağcı, 2013). Araştırmada, uzaktan eğitim öğrencilerinin mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeyleri incelendiğinde ölçek geneli ve alt faktörlerinde öğrencilerin mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeylerinin yüksek düzey oldukları görülmüştür. Öğretim teknolojü adayları meslek yüksekokulu öğrencileri ile yapılan bir çalışmada bu araştırma bulgusunu destekler yönde öğrencilerin mobil öğrenmeye karşı olumlu ve yüksek düzeyde bir tutuma sahip oldukları bulgusu elde edilmiştir (Elçiçek ve Bahçeci, 2015; Saraç, 2014). Öğretmenlerle yapılan çalışmada ise öğretmenlerin mobil öğrenmeye karşı algılarının olumlu olduğu gözlemlenmiştir (Kuşkonmaz, 2011). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada ise öğrenciler derse mobil uygulamadan aktif katılımın düşük olduğunu, bunun nedenini ise mobil cihazların küçük ekranlardan ders esnasında mesaj yazmanın zor olması olarak göstermişlerdir (Gökbulut, 2020). Genelde uzaktan eğitime ve mobil öğrenmeye yönelik öğrenci ve öğretmenler olumlu bir bakış açısına sahip olmalarına rağmen, mobil cihazlar üzerinden etkileşimli derslerin yürütülmesinin dezavantaj oluşturabileceği söylenebilir.

Araştırmada, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Bu sonuca göre uzaktan eğitimde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşlukları erkek ve kadın öğrenciler arasında aynı düzeyde oldukları söylenebilir. Öğretmen adayları ve formasyon öğrencileri ile uzaktan eğitim algılarına yönelik yapılan çalışmalarda araştırma bulgusunu destekler yönde erkek ve kadın öğrenciler arasında farka rastlanılmamıştır (Yenilmez, Turğut ve Nalbağ, 2017; Yıldız, 2016). Bu bulgunun aksine erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu çalışmalar da bulunmaktadır (Fidan, 2016). Öğretmenlerle yapılan çalışmada ise araştırma bulgusunu destekler yönde sonuçlar elde edilmiştir (Ağır, 2007). Sınıf öğretmenleri ile yürütülen çalışmada ise erkek sınıf öğretmenlerinin kadın sınıf öğretmenlerine göre hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik davranışsal inançlarının daha yüksek, algılanan zorluklarının daha düşük olduğu bulgusu elde edilmiştir (Horzum, Albayrak ve Ayvaz, 2012).

Mobil öğrenme ile cinsiyet arasındaki farka ait yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırma bulgusunu destekler yönde erkek ve kadın üniversite öğrencileri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı çalışmalara rastlanılmaktadır (Ateş ve Altun, 2008; Kıcı, 2010; Durmuş, Alparslan ve Bağcı, 2013; Elçiçek ve Bahçeci, 2015; Korucu ve Biçer, 2018; Elçiçek ve Karal, 2019; Korucu, Usta ve Çoklar, 2019; Kirman & Schreglmann, 2020; Kutluca ve Yalman, 2013). Öğretmenlerle yapılan çalışmada ise benzer sonuçlar elde edilmiş olup erkek ve kadın öğretmenler arasında farka rastlanılmamıştır (Kuşkonmaz, 2011).

Uzaktan eğitim ve mobil öğrenme ile cinsiyet arasında araştırma bulgusunu destekler yönde bulgular olduğu gibi, bu bulgunun tersi araştırmalara rastlanılmaktadır. Bunun nedeni yapılan araştırmaların bir kısmının örgün eğitimde lisans eğitimi alan ve bunların aldıkları uzaktan eğitim dersleri ile ilgili araştırmalardır. Bir kısmı görev yapan öğretmenler ile

yapılmışken, bu araştırma bütünüyle uzaktan eğitim alan ve farklı ülkelerden özellikle Türk Cumhuriyeti öğrencilerinin yoğun olduğu bir uluslararası üniversitede yürütülmüştür. Bu farklılık farklı milletlerden olma ve farklı kültüre sahip olma, bir mesleğe sahip ikinci bir üniversite okuyor olma durumundan kaynaklanmış olabilir.

Araştırmada, üniversite öğrencilerin yaş değişkeni ile uzaktan eğitime yönelik algı ve m-öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeyleri arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Bu sonuca göre uzaktan eğitimde öğrenim gören önlisans, lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeylerinin öğrencilerinin yaşlarına göre değişmedikleri söylenebilir. Araştırma bulgusunu destekler yönde çalışmalara literatürde rastlanılmaktadır (Korucu ve Biçer, 2018; Elçiçek ve Karal, 2019) yapmış olduğu çalışma araştırma bulgusunu destekler yöndedir. Bu bulgunun aksine formasyon öğrencileri ile yapılan çalışmada öğrencilerin yaşları arttıkça uzaktan eğitime karşı tutumları azalmakta (Yıldız, 2016) olduğu, benzer şekilde sınıf öğretmenleri ile yapılan çalışmada mesleki kıdem arttıkça uzaktan eğitime karşı olumlu tutumun azaldığı görülmüştür (Ağır, 2007). Kuşkonmaz (2011) öğretmenlerle yapmış olduğu çalışmada 51 yaş ve üstü öğretmenler için algı durumları olumlu olmasına rağmen, diğer yaş gruplarına göre anlamlılık daha az olduğu sonucuna erişmiştir.

Araştırmada, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları ve m-öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeylerinin öğrenim düzeylerine göre (ön lisans, lisans, yüksek lisans) anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeyleri önlisans, lisans ve yüksek lisans öğrencisi olmalarına göre değişmedikleri söylenebilir. Ağır (2007) sınıf öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmada araştırma bulgusunu destekler yönde sonuç elde etmiştir. Kuşkonmaz (2011) öğretmenler ile yapmış olduğu çalışmada yüksek lisans yapan öğretmenlerin algı düzeylerinin ön lisans ve lisans eğitimi alanlara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Araştırmada, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları ve alt faktörleri arasında yüksek düzey bir ilişki olduğu görülmüştür. Benzer şekilde mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk düzeyleri ve alt faktörleri arasında yüksek düzey bir ilişki olduğu görülmüştür. Uzaktan eğitime yönelik algı ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk arasındaki ilişki incelendiğinde ise orta düzey pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

Günümüzde uzaktan eğitim daha az zaman, düşük maliyet, her yaş grubundan öğrenciye hizmet, fırsat eşitliği, bilginin üretilmesi ve yaygınlaştırılması, kolay ve hızlı erişim gibi pek çok avantajlar sunmaktadır (Balaban, 2012). Bu avantajlar nedeniyle genellikle tam zamanlı işlerde çalışmakta olan kişilerin tercih ettiği bir eğitim modelidir (Bates, 2015, p. 350). Araştırmaya katılan öğrenciler, bir meslek edinmek, farklı ilgi alanlarında kendisini geliştirmek ya da işi nedeniyle örgün eğitimde akademik kariyer yapma fırsatı bulamayıp bu fırsatı uzaktan eğitimle yakalayan kişilerdir. Bu kişiler kendi öğrenme sorumluluğunu üstlenebilen ve yerine getirmediği takdirde başarısız olacağını bilen (Gülbahar, 2019), öğrenmeye karşı istekli ve motivasyonları yüksek bireylerdir. Bu nedenle araştırmaya katılan öğrencilerin uzaktan eğitime ve mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşlukları ile alt faktörleri arasındaki ilişkiler yüksek düzeyde çıkmış olabilir.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise uzaktan eğitim algı düzeyi ile mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk arasında orta düzey pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Günümüzde uzaktan eğitim, mobil öğrenme, e-öğrenme gibi kavramlar iç içe geçmiş çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılan kavramlar haline gelmiştir (Moore & Kearsley, 2005;

Aydemir, 2018). Uzaktan eğitim mobil öğrenmeyi de içerisine alan bir kavramdır. Mobil öğrenme mobil cihazların bilgiye kolay ulaşma özelliğini kullanarak gerçekleştirilen bir modeldir (Jin, Kim & Baumgartner, 2019). Günümüzde uzaktan eğitim uygulamalarını büyük bir çoğunluğu mobil uygulamalarını da geliştirerek kullanıcılarına hizmet sunma çabası içerisine girmektedir. Artık mobil uygulamalar ile zaman, yer ve mekân kavramlarına bağlı kalmadan kullanıcı bilgiye istediği anda ulaşabilmektedir. Araştırmada elde edilen uzaktan eğitim algı düzeyi ile mobil öğrenmeye karşı hazırbulunuşluk arasında orta düzey pozitif ilişki, kişilerin uzaktan eğitimin avantajlarını kullanarak mobil cihazlar aracılığı ile bilgiye istedikleri anda zaman, yer, mekân durumuna bağlı kalmaksızın erişebilmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Öneriler

Yapılan bu çalışma, uzaktan eğitim yöntemiyle eğitim alan önlisans, lisans ve yüksek lisans öğrencileri ile sınırlıdır. Yapılan bu çalışmaya katılan öğrenciler COVID-19 salgını öncesinde uzaktan eğitim içerisinde yer alan öğrencilerdir. Benzer çalışmalar COVID-19 sürecini yaşamış örgün eğitimde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yapıp sonuçları karşılaştırılabilir. Üniversite öğrencileri haricinde zorunlu eğitim kapsamında öğrenim gören ilköğretim, ortaokul ve lise öğrencileri ile benzer çalışmalar yapılabilir. Ayrıca uzaktan eğitim ve mobil öğrenme konusunda eğitimin her kademesinde derinlemesine bilgi sahibi olmak için nitel araştırmalar yürütülebilir. Mobil öğrenme konusunda uygulamalı çalışmalar yürütülebilir.

Kaynakça

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Alfawareh, H. M. ve Jusoh, S. (2014). Smartphones usage among university students: Najran University Case. *International Journal of Academic Research*, 6(2), 321-326. doi: 10.7813/2075-4124.2014/6-2/B.48
- Allen, I. E. ve Seaman, J. (2017). *Digital learning compass: distance education enrollment report: 2017*. Babson Survey Research Group. <https://onlinelearningsurvey.com/reports/digitallearningcompassenrollment2017.pdf>
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145.
- Aydemir, M. (2018). *Uzaktan eğitim program, ders ve materyal tasarımı*. Ankara: Eğitim Yayınevi
- Balaban, E. (2012). *Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi*. İstanbul: Işık Üniversitesi.
- Bates, A., W. (2015). *Teaching in a digital age*. Open Educational Resources Collection. 6. University of Missouri, St. Louis. <https://irl.umsl.edu/oer/6>

- Bulun, M., Gülnar, B. ve Güran, M. S. (2004). Eğitimde mobil teknolojiler. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 3(2), 1303-6521
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Kılıç Çakmak, E. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (Geliştirilmiş 12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Chóliz, M., Pinto, L., Phansalkar, S. S., Corr, E., Mujjahid, A., Flores, C. ve Barrientos, P. E. (2016). Development of a brief multicultural version of the test of mobile phone dependence (TMDbrief) questionnaire. *Frontiers in Psychology*, 7, 650.
- Clark, R. C. ve Mayer, R. E. (2008). *E-learning and the science of instruction: Proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning*. United States of America: Wiley
- Durmuş, A. ve Bağcı, H. (2013). Öğretmen adaylarının web tabanlı öğretime yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 25.
- Elçiçek, M. ve Bahçeci, F. (2015). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin mobil öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 17-33.
- Elçiçek, M. ve Karal, H. (2019). Mobil öğrenmeye ne kadar hazırız? Öğretmen adayları perspektifinden bir inceleme. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 8(1), 1-9.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2003). *How to design and evaluate research in education* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Fidan, M. (2016). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve epistemolojik inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3): 536-550.
- Gökçeaslan, Ş., Solmaz, E. ve Kukul, V. (2016). Mobil öğrenmeye yönelik hazırbulunuşluluk ölçeği: Bir uyarlama çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(1).
- Gök, B. (2011). *Uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim algısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü.
- Gökbulut, B. (2020). Distance education students' opinions on distance education. Durnalı, M. & Limon, İ. (Ed.) *Enriching Teaching and Learning Environments With Contemporary Technologies* (p. 138-152). USA: IGI Global
- Gülbahar, Y. (2012). *E-Öğrenme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Jin, B., Kim, J. ve Baumgartner, L. M. (2019). Informal learning of older adults in using mobile devices: A review of the literature. *Adult Education Quarterly*, 69(2), 120-141.
- Horzum, M. B., Albayrak, E. ve Ayvaz, A. (2012). Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-72.
- Guri-Rosenblit, S. (2005). 'Distance education' and 'e-learning': Not the same thing. *Higher education*, 49(4), 467-493.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. (2. Yazım, 32. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kang, H. (2009). *A comparative study of the distance education history in China and the United States: A socio-historical perspective*. The Pennsylvania State University The Graduate School Department of Learning and Performance System.

- Kıcı, D. (2010). Üniversite öğrencilerinin mobil öğrenmenin üniversite eğitimindeki etkisi konusundaki beklentileri üzerine bir araştırma. *In International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya* (pp. 565-572).
- Kirman, M. A. ve Schreglmann, S. (2020). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Mobil Öğrenmeye Yönelik Tutumları. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(24), 311-324.
- Koper, R. (2014). Towards a more effective model for distance education. Open University of the Netherlands
- Korucu, A. T. ve Bicer, H. (2018). Investigation of post-graduate Students' attitudes towards Mobile learning and opinions on mobile learning. *International Technology and Education Journal*, 2(1), 21-34.
- Korucu, A. T., Usta, E. ve Çoklar, A. N. (2019). Eğitim fakültesi öğrencileri ile turizm fakültesi öğrencilerinin mobil öğrenmeye yönelik tutumları. *Journal of Theoretical Educational Science/Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 12(2).
- Kutluca, T. ve Yalman, M. (2013). Matematik öğretmeni adaylarının bölüm dersleri için kullanılan uzaktan eğitim sistemi hakkındaki yaklaşımları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 197-208.
- Kuşkonmaz, H. (2011). *İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin mobil öğrenmeye yönelik algı düzeylerinin belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Lin, H. H., Lin, S., Yeh, C. H. ve Wang, Y. S. (2016). Measuring mobile learning readiness: scale development and validation. *Internet Research*, 26(1), 265-287.
- Lerra, D., M. (2014). The dynamics and challenges of distance education at private higher institutions in south ethiopia. *Asian Journal of Humanity, Art and Literature*, 1(3).
- Muilenburg, L. Y. ve Berge, Z. L. (2005). Student barriers to online learning: A factor analytic study. *Distance education*, 26(1), 29-48.
- Mehdipour, Y. ve Zerehkafi, H. (2013). Mobile learning for education: Benefits and challenges. *International Journal of Computational Engineering Research*, 3(6), 93-101.
- Moore, M. G. ve Kearsley, G. (2005). *Distance education: A systems view of online learning*. Cengage Learning.
- Oran, M. O. ve Karadeniz, Ş. (2007). İnternet tabanlı uzaktan eğitimde mobil öğrenmenin rolü. *Akademik Bilişim'07 - IX. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* 31 Ocak - 2 Şubat 2007 Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya
- Saraç, A. (2014). *Yeni bir eğitim platformu olarak mobil öğrenme ortamları için uygulama geliştirmenin önemi ve öğretim teknolojü adaylarının algıları üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Simonson, M., Schlosser, C. ve Orellana, A. (2011). Distance education research: A review of the literature. *Journal of Computing in Higher Education*, 23(2-3), 124.
- Schlosser, A. L. ve Simonson, M. (2002). *Distance education: Definition and glossary of terms* (Second ed.). Iap.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.

- Thomé, S., Härenstam, A. ve Hagberg, M. (2011). Mobile phone use and stress, sleep disturbances, and symptoms of depression among young adults-a prospective cohort study. *BMC public health*, 11(1), 66.
- Seppälä, P. ve Alamäki, H. (2003). Mobile learning in teacher training. *Journal of Computer Assisted Learning*, 19, 330-335.
- UNESCO (2020, March 27). Teacher Task Force calls to support 63 million teachers touched by the COVID-19 crisis. UNESCO. Retrieved from <https://en.unesco.org/news/teacher-task-force-calls-support-63-million-teachers-touched-covid-19-crisis>
- Yenilmez, K., Turgut, M. ve Balbağ, M. Z. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329.
- Zawacki-Richter, O., Brown, T. ve Delport (2007). R. Mobile Learning= Distance Education 2.0?. *Paper submission for the EDEN Annual Conference*, 13 - 16 June 2007, Naples, Italy
- We Are Social (2020). Digital 2020 global digital overview. Retrieved on: 18/03/2020 <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media>